

Verslag Uitgebreide Wetenschappelijke Commissie VLIZ Vrijdag 13 juni 2008 (InnovOcean site, Oostende)

Aanwezig:

Ward Appeltans, Veerle Beelaerts, Natalie Beenaerts, Jan-Bart Calewaert, Simon Claus, Evy Copejans, Eric Coppejans, David Cox, Johan Craeymeersch, Nathalie De Hauwere, Julien De Rouck, Heidi Debergh, Wim Decock, Sarah Denys, Magda Devos, Lisa Devriese, Ingrid Dobbelaere, Guido Dumon, Nancy Fockedeey, Annelies Goffin, Rudy Herman, Tjess Hernandez, Willy Ibens, Colin Janssen, Veerle Jaspers, Edmonde Jaspers, Nathalie Keersebilck, Brigitte Lauwaert, Frank Maes, Ivy Meert, Jan Mees, Marnix Pieters, Guido Rappé, Wouter Rommens, Jan Seys, Thomas Soin, Gert Van Hoey, Karolien Van Puyvelde, Gilbert Van Stappen, Jan Vanaverbeke, Sofie Vandendriessche, Leen Vandepitte, Ruth Vandepitte, René Vanhecke, An Vanhoorne, Patrick Vermandel, Wim Vyverman, Liesbet Weijs

Verontschuldigd:

Tom Artois, Kathy Belpaeme, Jean Berlamont, An Cliquet, Kris Cooreman, Farid Dahdouh-Guebas, Olivier De Clerck, Steven Degraer, Erik Franckx, Yves Goossens, Tine Huyse, Eckhart Kuijken, Hannelore Maelfait, Els Martens, Elisabeth Monard, Jean-Jacques Peters, Georges Pichot, Ann Tack, Jurgen Tack, Erik Toorman, Stefan Van Damme, René Van Grieken, Willem Van Poucke, Ann Vanreusel, Filip Volckaert

Dagdeel 1: 10.00-13.00 uur

0) Inleiding door voorzitter, met voorstelling programma

1) Verslag van de vorige vergadering

Jan Mees belicht de stille procedure die wordt gevolgd inzake verslaggeving van de vergaderingen van de Wetenschappelijke Commissie. Volgens deze procedure is het verslag intussen goedgekeurd, waarna het online op de VLIZ-website werd geplaatst. Dit punt wordt geagendeerd om externen of afwezigen op de vorige vergadering de kans te bieden alsnog eventuele bemerkingen te formuleren. Enkele belangrijke actiepunten uit dit verslag worden kort overlopen, evenals de belangrijkste voorbije activiteiten. Er zijn geen opmerkingen op het verslag.

2) Eventuele bijkomende agendapunten

* Daan Delbare zal Kris Cooreman, vertegenwoordiger in de Wetenschappelijke Commissie van ILVO-Visserij, bijstaan als plaatsvervanger, dit ter vervanging van Frank Redant.

3) Beslissingen van de Raad van Bestuur

* Voorstel vanuit de Wetenschappelijke Commissie om Jurgen Tack aan te stellen als vertegenwoordiger INBO in de Wetenschappelijke Commissie – ter vervanging van Eckhart Kuijken – werd aanvaard.

* Voorstel voor bestek voor nieuw onderzoeksvaarttuig voorbereid door VLIZ en DAB Vloot, en positief geadviseerd door de Wet.Comm., wordt goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

* Als voorzitter van de gemengde structuur Kustwacht, en verantwoordelijke voor het Rampenplan Noordzee, heeft de gouverneur van West-Vlaanderen gevraagd of VLIZ faciliterend kan optreden in het ontwikkelen van een databank maritieme rechtspraak (inventarisatie van uitspraken van de rechtbanken i.v.m. maritieme geschillen, nu enkel toegankelijk voor specialisten maar niet voor overheden). Frank Maes ziet de meerwaarde van een dergelijk initiatief in, en verwijst naar gelijkaardige initiatieven van het Gentse Centrum voor Milieurecht. Hij zal bij het centrum informeren in hoeverre hier maritieme zaken in worden meegenomen. De vraag stelt zich of het VLIZ hierrond een ad-hoc-commissie wil/kan opstarten. Frank Maes is bereid een dergelijke commissie voor te zitten, het VLIZ zal de coördinatie op zich nemen. Een eerste vergadering wordt gepland in het najaar, samen met de vertegenwoordigers van het Rampenplan en de Kustwacht.

* Begroting 2008 werd goedgekeurd

* De Raad van Bestuur heeft er nota van genomen dat er gesprekken zijn tussen het VLIZ en een aantal partners om nieuwe samenwerkingsakkoorden af te sluiten. Nu zijn er reeds 19 dergelijke samenwerkingsakkoorden, over een bijkomende 4 akkoorden zijn er verkennende contacten geweest (UGent op institutioneel niveau via de rector; VUB Baeyens-Dehairs-Meysman; afdeling Scheepvaartbegeleiding van MDK; ULB). Jan Mees meldt dat in het kader van de VLIZ Ronde van Vlaanderen in het najaar een bezoek is gepland aan de Universiteit van Luik.

* Voorstel om een ledendag te organiseren heeft zich intussen geconcretiseerd in het initiatief dat vandaag voor de eerste maal wordt georganiseerd. Jan Mees licht de achterliggende rationale toe.

* Volgend jaar – in de week van 23 tot 27 november – zal het VLIZ zijn 10-jarig bestaan vieren.

* Dossier RV 'Simon Stevin' en walfaciliteiten: aanvankelijk was er slechts één dossier, dat nu in twee is opgedeeld: één over landbased-facilities, één over de RV Simon Stevin; eerste dossier is intussen door de Vlaamse Regering goedgekeurd (twee opeenvolgende jaren 1,1 miljoen EUR voor aankoop en eerste opknapbeurt site op Halve Maan + opknapbeurt van de eerste renovatiefase van de VLIZ-gebouwen + mogelijkheid om aan de Simon Stevin verbonden onderzoeksapparatuur aan te schaffen). Tweede dossier heeft nog geen regeringsbeslissing. Een politieke beslissing dient te worden genomen om de financieringsmodaliteiten vast te leggen. Drie mogelijkheden worden onderzocht: 1) jaarlijkse subsidie aan VLIZ om af te sluiten lening af te betalen; 2) geld in één beweging aan VLIZ gegeven (13 miljoen); 3) DAB Vloot bouwt en VLIZ geeft DAB Vloot een jaarlijks bedrag voor gebruik. Colin Janssen benadrukt dat de RV Simon Stevin er zeker komt, en dat er enkel rond financieringsmodaliteiten nog wordt gediscussieerd. Frank Maes vraagt of dit betekent dat het

VLIZ eigenaar wordt van het onroerende patrimonium (landbased facilities). Jan Mees beaamt dit, maar voegt hieraan toe dat de koop nog niet is afgesloten. Colin Janssen benadrukt dat onderzoeksgroepen steeds suggesties voor invulling van de walfaciliteiten en aankopen apparatuur mogen doorsturen naar het VLIZ.

4) Stand van zaken InnovOcean en FlandersMarine

* InnovOcean is de merknaam van de site, gelanceerd door de gouverneur om de cluster aan mariene expertise (VLIZ, PAK, UNESCO, MB-ESF, EFARO) een gezicht te geven en nog beter op de wereldkaart te zetten. In deze is o.a. een aanbod gedaan naar JCOMM toe, om het operationeel centrum vanuit Toulouse naar hier te halen. Uit de 17 kandidaten, figureert VLIZ/UNESCO nog steeds op de shortlist van de laatste 5 kandidaten.

* FlandersMarine wordt nog dit jaar gelanceerd. Het is geïnspireerd op FlandersBio – een spinoff van het VIB ivm biotechnologie – werd door het VLIZ als concept gelanceerd en zal een autonoom instituut zijn naast het VLIZ. Het betreft een clustering van mariene en maritieme kennis in Vlaanderen, samengebracht in een club van mariene expertisecentra en mariene/maritieme bedrijven. Doelstelling is om netwerking te organiseren, de internationale uitstraling te verhogen en ondersteuning te bieden aan nieuw op te starten bedrijven. Concreet heeft Resoc-Oostende dit geadopteerd in zijn streekpact, en wat zaaigeld gegeven om een consultant aan te stellen die drie opdrachten krijgt: (1) nadenken over de rechtspersoon; (2) een initieel consortium van bedrijven samenstellen en (3) een haalbaarheidsstudie bij het IWT indienen.

5) Nieuwe initiatieven: Ostend C-Gate en MLSO

* Ostend C-Gate is een project van Natuurpunt vzw dat de krachten op de oosteroever Oostende wil bundelen. Bedoeling is om alle actoren te netwerken en het gebied interessanter te maken als toeristische aantrekkingspool. Concreet wordt aan het VLIZ gevraagd om de landbased facilities hierin in te willen schakelen. De vergadering heeft geen bemerkings terzake.

* MSLO staat voor 'Marine Laboratories and Services Ostend', een werknaam voor een nieuw bedrijf dat mogelijks vanuit de UGent in Oostende zal worden opgericht. Eerste stap zou kunnen bestaan in het aanvragen en ondersteunen van een IWT-postdoc beurs (ter valorisatie van onderzoek via een spinoffbedrijf), en dit verder te ontwikkelen in de vorm van een bedrijf. Het VLIZ zou in deze een patronage kunnen aanbieden aan dit bedrijf, met win-win-kansen voor beiden. Er zullen geen middelen of personeel van het VLIZ worden ter beschikking gesteld, alleen de naam VLIZ kan in deze worden gebruikt om het bedrijf de nodige geloofsbrieven te bezorgen. Frank Maes stelt de vraag over welke analyses het gaat. Jan Mees antwoordt dat dit zeer breed wordt gehouden, en dat een bedrijf dat zich specifiek toelegt op het mariene nu nog niet bestaat. De pijlers kunnen zijn: monitoring, biologische en ecotoxicologische analyses en consultancy in de breedste zin. Het actiedomein wordt wereldwijd (bv. baggerbedrijven, grote industrieën, etc. die nu hun analyses in het buitenland laten uitvoeren). Idee is ontstaan uit de Gentse onderzoekswereld enerzijds vanuit de vaststelling dat ze beschikt over expertise die puur wetenschappelijk niet volledig kan gevaloriseerd worden, anderzijds met de vooruitzichten en kansen die de nieuwe Europese mariene en maritieme regelgeving kan creëren. Guido Dumon vindt dat er nog te weinig informatie is om hierin te adviseren, ingegeven door de vrees dat bv. andere universiteiten of

groepen de boot missen of het VLIZ bepaalde partijen zou bevoordelen. De discussie ontspint zich in hoeverre hier geen concurrentie kan ontstaan met andere onderzoeksgroepen (bv. met ILVO). Het advies van de commissie is dat, als er nog andere groepen gelijkaardige plannen zouden hebben, dan het VLIZ eenzelfde houding moet aannemen. Frank Maes beaamt dat het nog té vroeg is om dit positief te adviseren, omdat er nog zoveel onbekenden zijn (octrooien, toekomstplannen,...). Jan Mees benadrukt dat de hoofdbedoeling is om het VLIZ als 'keurmerk' te laten fungeren, zonder directe verstrengeling met het nieuw op te richten bedrijf. Guido Dumon vreest dat, als het VLIZ niet voldoende aan de zijlijn blijft staan, het schade kan berokkenen aan het VLIZ. Hij vindt het eerder de taak van FlandersMarine om dergelijke initiatieven te steunen. Ook Brigitte Lauwaert vreest dat VLIZ zich hier mogelijk op gevaarlijk terrein begeeft, o.a. omwille van de concurrentiële positie onder bv. baggerbedrijven, al dan niet gevestigd in Oostende. Jan Mees repliceert dat het valoriseren van zeewetenschappelijk onderzoek in economische initiatieven ook vanuit de Vlaamse overheid sterk wordt aangemoedigd. Als gekozen wordt voor de locatie Oostende is het zaak van elk individueel bedrijf om uit te maken of ze zich al dan niet associëren met die nieuwe entiteit. Ook David Cox vindt dat het gevaarlijk is om het VLIZ als keurmerk naar voor te schuiven voor een privé-initiatief.

Julien Derouck vindt het oprichten van een bedrijf in Oostende zeker positief, maar stelt zich de vraag wat de meerwaarde voor het VLIZ is. Jan Mees antwoordt dat het VLIZ zo kan aantonen dat het bijgedragen heeft aan de lokale economie. Jan Vanaverbeke suggereert om een lijst van criteria op te stellen die ook in de toekomst een kader schetst voor het al of niet positief reageren op dergelijke vragen. Boodschap aan de Raad van Bestuur is dat het creëren van mariene/maritieme bedrijvigheid in Oostende wordt toegejuicht vanuit de WetComm, maar dat de rol van VLIZ hierin zeer beperkt dient te zijn.

6) Overeenkomst prijs Delcroix 2010

Het VLIZ heeft een overeenkomst met de vzw Hydro om een prijs uit te reiken voor verdienstelijk wetenschappelijk werk ivm gezondmakende effecten van zeewater in brede zin. De prijs was tot nu toe tweemaal à 12.500 EUR. Hydro stelt nu voor om het om te dopen tot een driejaarlijkse prijs à 25.000 EUR, en de juring bij te sturen. Voorstel is de samenstelling [van 7 (3 Hydro, 3 VLIZ, 1 voorzitter) naar 6 (3+3)] en de stemprocedure te veranderen. Tot nu toe gaf de stem van de voorzitter de doorslag bij staking van de stemmen, voorstel is om in een dergelijk geval de prijs op te delen. De Wet.Comm geeft positief advies m.b.t. dit voorstel, en adviseert om de wetenschappelijke onderbouwing te blijven bewaken in de toekomst.

7) Nieuwe projecten

* SSD gerichte acties Noordzee

VLIZ heeft kennis genomen van de call voor 'Gerichte Acties Noordzee' binnen SSD vanuit Federaal Wetenschapsbeleid. Het VLIZ heeft volgende initiatieven naar participatie genomen:

- redden van historische mariene gegevens: 3 projecten (bodemdierleven i.s.m. UGent-Vincx; pelagische data i.s.m. UGent-Vyverman/ULB-Lancelot/VUB-Daro; visserijgegevens i.s.m. KUL-Volckaert/ILVO-Visserij)
- plastic verontreiniging in de Noordzee, coördinator UGent-Janssen i.s.m. INBO-Stienen en Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer.
- lokale visserijkennis, coördinator UGent-Maes

De eerste vier initiatieven geven VLIZ de rol van databeheer, het laatste vraagt VLIZ een website te ontwikkelen. David Cox meldt dat de projecten normaliter begin 2009 zullen kunnen starten. Er is 1,5 miljoen EUR beschikbaar.

* FP7

Het VLIZ was partner in een aantal projectvoorstellen (biologisch datamanagement; coastal wiki; vervolg op sociaal-economisch luik MarBEF).

* Interreg

Er is een vraag om met professor Baeyens mee te stappen in een derde fase van het Stardust project (SCHELDT). VLIZ participeert reeds 8 jaar in dit initiatief.

8) Overzicht voorbijs en geplande evenementen (zie bijlage)

Jan Mees overloopt de bijlage met het overzicht van de voorbijs en geplande evenementen. Ward Appeltans licht de Marine Taxonomy Workshop toe, die zal plaatsgrijpen in Oostende op 20-21 juni en geeft het belang aan van deze wereldsoortenlijst mede ontwikkeld door het VLIZ. Jan Mees gaat verder in op het belang van deze workshop en maakt de koppeling met een belangrijke meeting van het MARS netwerk in Brussel op 26 juni.

9) Nieuwe publicaties

Zowel de brochure 'Flanders' Aquaculture in the World' (ontwikkeld i.s.m. EWI, onderzoeksgroepen en privébedrijven), als de nieuwe Zeekrant werden reeds kort ingeleid door Jan Mees. Jan Seys licht nog eens de objectieven toe van de Zeekrant (sterke, aansprekende zeewetenschappelijke info op mensmaat + praktisch toepasbaar; oplage 100.000 ex cf. groot bereik) en de toekomstplannen (nieuwe editie voor zomer 2009; ideeën steeds welkom).

Naar publicaties in de nabije toekomst wordt momenteel hard gewerkt aan een nieuwe Grote Rede die voor het zomerreces zal worden uitgestuurd. Nummer 22 bevat bijdragen over 'Golfenergie en mogelijkheden in de Noordzee' (afdeling Weg- en Waterbouwkunde UGent + Tina Mertens, afdeling Kust), 'Wat mag en mag niet op zee' (Maritiem Instituut UGent, An Cliquet), 'Haaien' (ILVO-Visserij) en kortere bijdragen o.a. over haaienkapsels, schelpdieren in de gastronomie, strandwaterkwaliteit, zeewoorden Balandbank & lij/loef.

Het nieuwe VLIZ Jaarboek wordt deze namiddag voorgesteld.

10) Nieuwe ontwikkelingen datacentrum en website

Dit agendapunt wordt wegens tijdsgebrek verdaagd.

11) Varia

Jan Seys geeft kort nog wat uitleg over het in 2009 geplande 'Kust- en Zeeboek' en doet een oproep aan onderzoekers die hierrond ideeën voor onderwerpen kunnen aanleveren.

Dagdeel 2: 14.00-16.00 uur

De voorzitter verwelkomt de mensen die het namiddagdeel vervoegd hebben en leidt de eerste spreker in. Dit verslag vermeldt enkel de eventuele vragen en discussies n.a.v. bepaalde punten uit volgende voordrachten.

(1) **Investerings op zee en land: de Simon Stevin en nieuwe VLIZ walfaciliteiten**
(André Cattrijsse)

(2) **VLIZ thematische informatieve fiches: van data en informatie naar kennis**
(Ann-Katrien Lescauwat en Jan Mees)

(3) **De Marine Board en de Europese mariene onderzoeksruimte** (Jan-Bart Calewaert)
Aanvullend wordt besproken en toegelicht hoe men als individuele zee- en kustonderzoeker kan inspelen op de mogelijkheden gecreëerd door de Marine Board, en hoe een op hoog niveau visievormende instantie een belangrijke rol kan spelen in het vertalen van bezorgdheden en noden van de individuele onderzoeker.

Op de vraag van Frank Maes licht Jan-Bart Calewaert toe hoe de Marine Board de toekomst ziet en daarin ook synergieën zoekt buiten het pure onderzoeksveld.

(4) **Historische en etymologische verklaring van zeetermen** (Magda Devos)

Dagdeel 3: 16.00-16.30 uur

Presentatie van het 'VLIZ Jaarboek 2007' en overhandiging van het eerste exemplaar aan de heer Paul Breyne, gouverneur van West-Vlaanderen en voorzitter van het VLIZ. De gouverneur neemt de gelegenheid te baat om de aanwezigen toe te spreken en het VLIZ te feliciteren met de geleverde prestaties.

Dagdeel 4: 16.30-18.30 uur

Receptie.